

Viiksisiippa

Mustaschfladdermus
Myotis mystacinus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): elinvoimainen (LC)

EU:n lajikoodi: 1330

Rauhoitettu (LSL 9/2023)

Luontodirektiivin laji (liite IV)

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

Luonnehdinta

Viiksisiippa on pienin siippalajimme. Se painaa noin 4–7 g ja siipien kärkiväli on noin 19–23 cm. Selkä, lentopointa ja koko pää ovat yleensä hyvin tummanruskeat, vatsapuoli harmaa. Nimi tulee ylähuulen viiksimäisistä tuntokarvoista. Koon ja värityksen lisäksi lepakkolajit erotetaan toisistaan korvien ja korvankansien muodon, hampaiden, kuonon muodon, lentoräpylöiden kiinnityskohtien, lentotavan ja kaikuluotausäänten perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Viiksisiippa on Suomessa melko yleinen metsälaji. Se saalistaa pienillä metsäaukeilla, metsäteillä, purojen, lampien ja järvien rantametsissä ja veden yllä, liikkuu myös pihalla ja muissa kulttuuriympäristöissä. Päiväpiilo on usein rakennuksessa. Horrosta luolissa, kellareissa, kivilouhikoissa jne. Luonnossa sijaitsevat lepokolot tunnetaan ihmisrakenteiden tarjoamia paikkoja huonommin. Viiksisiipan pohjoisin esiintymisraja kulkee nykytietämyksen mukaan noin Oulu-Kajaani linjalla. Suomenselältä luoteeseen olevalta rannikkoalueelta varmistetut havainnot tosin puuttuvat.

Nykytila ja uhkatekijät

Laji kuuluu Suomen vakituiseen lajistoon. Viiksisiipasta erotettiin muutama vuosikymmen sitten isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*) omaksi lajikseen. Lajit muistuttavat hyvin paljon toisiaan ja sen vuoksi havainnot ilmoitetaan lajiparina viiksisiippa/isoviiksisiippa, ellei yksilöä ole voitu tarkastella läheltä. Tämän vuoksi lajista on sen yleisyyteen nähden suhteellisen vähän lajilleen määritettyjä havaintoja. Museonäytteiden ja rengastustietojen perusteella viiksisiippa on jonkin verran harvinaisempi kuin isoviiksisiippa. Vähäisten havaintojen perusteella viiksisiipan tilannetta on vaikea arvioida. Lajiparista viiksisiippa/isoviiksisiippa on kuitenkin tehty runsaasti havaintoja ja on arvioitavissa, että laji on varmistettuja tietoja huomattavasti yleisempi.

Tiedossa ei ole mitään erityistä lajia vaarantavia tekijöitä. Yleisesti lepakoita uhkaa lisääntymis- tai talvehtimisaikainen häirintä, sopivien lisääntymis- tai talvehtimispaikkojen puute, saalistusympäristöjen hävittäminen sekä ympäristön kemikalisoituminen esim. puutavaran suoja-aineet. Myös lisääntynyt yöllinen valaistus voi aiheuttaa ongelmia. Koska viiksisiippa on metsäisten ympäristöjen laji, metsien rakenteesta tapahtuvat muutokset vaikuttavat myös lajin menestymiseen. Tarkalleen ei kuitenkaan tiedetä mitkä tekijät ovat lajille tärkeitä.

Hoitosuositukset

Viiksisiipalle ei ole tiedossa erityisiä hoitotarpeita. Kaavoitusten ja muiden maankäyttösuunnittelujen yhteydessä on kuitenkin syytä välttää viiksisiipoille ja muille lepakoille tärkeiden piilopaikkojen ja saalistusalueiden hävittämistä. Poikaskolonioita tai talvehtivia lepakoita ei saa häiritä. Metsien ja puistojen kolopuiden säästäminen on monien muiden eläinryhmien tavoin myös lepakoille tärkeää. Lepakoille voidaan ripustaa myös lepakkopönttöjä lepopaikoiksi. Viiksisiipoille tärkeillä lepo-, lisääntymis- ja ruokailupaikoilla pitää välttää voimakasta läpi yön valaisemista.

Lähteet

- Dietz, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2009: Bats of Britain, Europe & Northwest Africa. – A&C Black Publishers Ltd, London.
- Lappalainen, M. 2002: Lepakot – salaperäiset nahkasiivet. – Tammi, Helsinki. 207 s.
- Tidenberg, E.-M., Liukko, U.-M. & Stjernberg, T. 2019: Atlas of Finnish bats. — Ann. Zool. Fennici 56(1–6): 207–250.
<http://www.annzool.net/PDF/anz56-free/anz56-207-250-OA.pdf>